

Naši pogledi na sodobna kontracepcijska sredstva

Dr. Lidija Andolšek-Jeras

Naše domače tovarne »Lek«, »Krka«, »Bosna Lijek«, »Eskulap« bodo v kratkem poslale na trg nova kontracepcijska sredstva. Prodajale jih bodo brez receptov vse lekarne.

Ker se bodo žene na terenu obračale na vas, zlasti kar vas je patronažnih sestra, ne bo odveč, da se poprej o nekaterih vprašanih še pomenimo.

Z novo uredbo o dovolitvi splava, ki priznava socialno indikacijo v celoti, je pričakovati večji dotok žena pred komisije za dovolitev splava. S tem seveda se bo zvečalo tudi število žena, ki se bodo zatekale k vam po socialne izvide. Prav zato je tudi potrebno, da postane patronažna sestra na terenu še prizadevnejša bojevnica v aktivni borbi proti splavu. Gotovo nimajo te naloge samo patronažne sestre, temveč vsak zdravstveni delavec, ne glede na položaj in vrsto dela, ki ga opravlja. Toda ravno patronažna sestra je tista, ki najbolj pozna problematiko svojega področja in ima z ženami največ stika. Zaradi pre-zaposlenosti za zdaj seveda še ne more obiskovati na terenu prav vseh, zlasti ne obiskuje tistih, ki imajo v resnici ali vsaj na videz urejen dom in družinske razmere. Njeni obiski veljajo predvsem družinam, ki jih doma teži nič koliko problemov: slabo stanovanje, številni otroci, alkoholizem in druge neprilike. Če pride v družino, kjer je gospodinja zaposlena delavka, poleg tega pa še mati številnih otrok in živijo v tesnem, odločno premajhnem stanovanju, je kar razumljivo, da izgubi pogum. Zadostuje že, če se vpraša: kako in kje naj ta žena uporablja diafragmo, ko nima niti osnovnega življenjskega prostora? Take razmere pač silijo naše medicinske sestre v malodušje in pasivno rezistenco in so zato v dovoljevanju splavov tudi zelo liberalne.

Medicinska sestra ima največ kontakta z ženami na svojem področju. Svoje individualno delo z njimi pa mora še okrepiti. V intimnem pogovoru lahko ženi marsikaj svetuje. Nujno pa je, da k takemu pogovoru pritegne tudi moža. Saj je tudi on odgovoren in še kako zelo odgovoren za to, kaj se dogaja z njegovo ženo. Razbiti je treba miselnost, da je splav najenostavnejša rešitev iz zadrege, v katero prideta partnerja, zlasti ženska, z neželjeno nosečnostjo. Ne-prestano je treba opozarjati na kontracepcijska sredstva in govoriti o posledicah splava. Zlasti je treba govoriti o kasnih posledicah splava, o posledicah, v kate-re precejšnje število ljudi še vedno ne verjame. Mislim tu na adneksitise, na sterilnost, na razne psihonevroze in na zmanjšano delovno sposobnost.

Vsaka družina planira na neki način svoje potomce. To dela človek, že odkar stoji svet. Sicer nismo proti planiranju družine, toda sredstvo za to ne sme biti splav. Naša družba ve, da so okoliščine, v katerih se znajde ženska z neželjeno nosečnostjo, včasih tako hude, da je splav tako rekoč edina rešitev. V takih primerih se splav tudi komisijsko odobri. Vendar pa to ne sme postati pravilo. Zato je naša dolžnost, da podvojimo sile za čimboljšo organizacijo kon-tracepcijske službe. Oglejmo si, kako se je dvignilo število splavov zadnja leta v LR Sloveniji (glej razpredelnico na naslednji strani).

Vplivati moramo na ljudi, da bodo spremenili svoje gledanje na splav. V večini primerov namreč izenačujejo splav z ekstrakcijo zoba in ga ne smatrajo za resen operativni poseg. Žal prevladuje takšno mišljenje celo med ženskami samimi. Prav tako je vzrok, da ženske odklanjajo diafragmo, največkrat samo

lagodnost. Neredko pa se zgodi tudi, da celo zdravstveni delavci sami ženskam odsvetujejo uporabo diafragme. Mislim, da so to pojavi, proti katerim se moramo boriti v prvi vrsti. Res so nekatere kontraindikacije za dodelitev diafragme. Toda zdravnikova naloga je, ko ženo ginekološko pregleda, da ji pove, ali lahko uporablja diafragmo ali ne. Zelo redki so namreč primeri, ko ženska ne more rabiti diafragme. Najpogosteje so to žene, ki so večkrat rodile in imajo večji descensus vagine ali druge porodne poškodbe, ki onemogočajo pravilno namestitvev diafragme. Na splošno pa velja danes diafragma v svetu za najboljše kontracepcijsko sredstvo. Nova sredstva, ki pridejo zdaj na trg, so sicer, kar se tiče uporabe, zelo enostavna, vendar tudi manj zanesljiva.

Nastane vprašanje, čemu potem sploh dovoliti, da gredo na trg ta enostavna sredstva, ko vemo, da so veliko manj zanesljiva od diafragme. Zato, ker menimo, da je uporaba katerega koli kontracepcijskega sredstva, tudi če je manj zanesljivo, še vedno veliko boljša kakor odprava plodu. Prav tako želimo, da ženske, ki odklanjajo diafragma, dobijo zanj nadomestilo, čeprav to ni diafragma enakovredno. Na ta način ima ženska več možnosti za izbiro. Tudi lahko ženska ta zaščitna sredstva kombinira ali pa jih uporablja hkrati.

Leto	Predlogov	Vseh izvršenih artef. ab. v LRS	Indikacije			Vseh rojstev v LRS
			med.	med. in soc.	nemed.	
1952	338	186	45	64	77	33 307
1953	336	209	47	95	67	33 042
1954	516	367	65	216	86	31 158
1955	691	583	147	255	181	30 957
1956	1914	1379	543	370	466	30 266
1957	4016	3128	500	734	1894	29 504
1958	6910	5265	541	841	3883	27 802
1959	9570	7862	578	710	6574	27 860

Danes so ženskam pri nas na razpolago naslednja kontracepcijska sredstva:

- diafragma s pasto,
- posebne vrste pasta, sama in brez diafragme,
- svečke različnih oblik,
- tablete.

Diafragma s pasto je še vedno najboljše sredstvo, kar jih poznamo. Ker diafragma gotovo poznate, je ne bom podrobno opisovala. Važno je, da ženske vedno opozarjate, da je pri stalni uporabi in pravilni namestitvi njena zanesljivost skoraj stoo odstotna.

Pasta sama brez diafragme je zanesljiva v okroglo 80–85 %. Lahko je izdelana bodisi kot zdriz ali kot krema. Deluje kemično in mehanično. Kemično na ta način, da se v nožnici razleze in ohromi spermije. Mehanično pa tako, da prekrije maternično ustje in spermijem tako prepreči vstop v materico. V nožnico se vlaga s posebnim nastavkom ali pa brez njega, vendar vedno leže. Nastavek ima to prednost, da z njim apliciramo v nožnico ravno pravnjko količino paste, razen tega pa je aplikacija z njim veliko bolj enostavna in higienska.

Svečke imajo lahko različno obliko. So enostavne za uporabo, ker jih ima žena zaradi primerne oblike lahko vedno pri roki. Vendar niso tako za-

nesljive, komaj v 70 % ali še manj. Vložiti jih moramo globoko v nožnico najmanj 15 minut pred občevanjem. Približno pol ure po vložitvi izgubijo varovalno moč. Delujejo samo kemično.

Tablete so zanesljive približno toliko kakor svečke ali pa še manj. Tablete vsebujejo peno, ki raznaša te spermicidne snovi po nožnici. Vložimo jo v nožnico navadno 10 minut pred občevanjem. Tudi njih učinkovitost in varovalna moč preneha čez pol ure. Pred vsakim občevanjem je treba vložiti v nožnico novo svečko oziroma novo tableto.

O vsem tem bomo seznanili ljudi s posebnimi letaki, ki jih pripravlja za tisk republiška komisija za preventivo splava in za kontracepcijo. Letake bo založila »Naša žena«. Zato se nam zdi potrebno, da si jih oskrbi vsaka zdravstvena postaja in vsak zdravstveni dom (oziroma posvetovalnice in dispanzerji za žene), vse obratne ambulante, porodnišnice, dečji domovi, skratka vsak zdravstveni zavod. Cena bo malenkostna, komaj nekaj dinarjev. Zavodi bodo le založili potrebna sredstva za odkup potrebnih izvodov, ki jih bodo naročili pri upravi »Naša žena«.

Naša naloga je, ženske neprestano opozarjati na to, da je diafragma trenutno najboljše kontracepcijsko sredstvo. Če se kljub temu zanjo ne bodo navdušile, jim svetujte druga enostavnejša sredstva. Opozoriti pa jih moramo, da naj se v dneh, ki so za zanositev nevarna, držijo še Knaus-Oginove teorije in naj ta manj zanesljiva sredstva kombinirajo še z bolj zanesljivimi.

Zavedati se moramo, da je naloga vseh zdravstvenih delavcev, da aktivno sodelujejo v borbi proti splavu, ki ni več samo ginekološki niti ne samo zdravstveni, temveč splošno družbeni problem.

Naloge obratn

čevanju poškodb

Poškodbe pri delu, ki privedejo do invalidnosti in smrtnosti, so velika težava za vsako zdravstveno službo, posebno za tiste, ki se da vestno, prav tal

Žal je tako v svetu, da je industrijski travmatizem, problem za znanje pripeti.

V zadnjih desetletjih je strokovna in znanstvena analiza poškodb pri delu, predvsem pa vzrokov, ki privedejo do nesreč pri delu, pokazala, da so nesreče pri delu zelo kompleksen problem. Lahko pa ta problem zelo uspešno rešujemo z epidemiološko metodo, ki je zdravstvenemu kadru že znana in jo uspešno uporablja tudi na drugih sektorjih zdravstva. Bistvo epidemiološke metode je v tem, da skušamo problem profesionalnega travmatizma raziskovati in reševati v celoti, da ga skušamo do kraja razčleniti in nesreče pri delu preprečevati.

pri izostankih od dela, vendar da se mora vsaka zdravstvena služba zavedati s tem vprašanjem kar veliko skupino obolenj.

Ukoreninjeno mnenje, češ da so nesreče pri delu posledica nevarnih inženjerskih napak in varnostnih inženjerskih napak, le tedaj, ko se nesreča že